

Xalimova Nilufar Umidjon qizi
Andijon qurishilish va iqtisodiyot
instituti, 2-kurs talabasi,
nilufarxalimovaa@gmail.com

**ЗАМОНАВИЙ ШАРОИТДА ТИЖОРАТ БАНКЛАРИ МОЛИЯВИЙ
РЕСУРСЛАРИНИ БОШҚАРИШ ЗАРУРЛИГИ ВА УНИНГ БАНК ФАОЛИЯТИДА
ТУТГАН ҶРНИ**

Annotatsiya: Ushbu maqolada zamonaviy sharoitda tijorat banklarining shaxsiy resurslarini boshqarish va boshqa bank holatidagi o'rni ko'rib chiqiladi. Banklar hisobidagi resurslarni samarali boshqarish uchun o'z kuchini saqlash, likni ta'minlash va daromadlilikni oshirishga erishiladi. Maqolada va moliyaviy resurslarni boshqarishning asosiy komponentlari — likvidlik, kapital, kredit portfeli risklarni boshqarishga tegishli batafsil ma'lumotlar taqdim etilmoqda. Shu birga, zamonaviy shaxsiy texnologiyalar va innovatsiyalarning bank boshqaruvidagi roli bilan o'rnatiladi. Moliyaviy resurslar boshqaruvining samaradorligi banklar uchun zaruriy ta'minotni ta'minlash va ishlab chiqarish rivojlanishni qo'llab- quvvatlantirishda asosiy omil hisoblanadi.

Kalit so'zlar: Moliyaviy barqarorlik, likvidlik, to'lov qobiliyati, tijorat banklari, kapitallashuv, likvid aktivlar, kassadagi naqd pullar, sof foiz daromadi.

Abstract: This article examines the role of commercial banks in managing their own resources and other banking conditions in modern conditions. Effective management of bank resources is achieved by maintaining their strength, ensuring their stability and increasing profitability. The article provides detailed information on the main components of financial resource management - liquidity, capital, credit portfolio and risk management. At the same time, the role of modern personal technologies and innovations in bank management is established. The effectiveness of financial resource management is a key factor in ensuring the necessary supply for banks and supporting production development.

Keywords: Financial stability, liquidity, solvency, commercial banks, capitalization, liquid assets, cash on hand, net interest income.

Tijorat banklarining shaxsiy resurslarini boshqarish nazorati va rivojlanishda katta rol o'ynaydi. Zamonaviy iqtisodiy sharoitda banklar shaxsiy resurslarni samarali boshqarishga yordam berishini optimallashtirish, o'z zimmasiga olishi mumkin. Tijorat banklarning krediti resurslarini boshqarish, birinchi navbatda, etkazib berish likvidligini saqlash, kapitalni boshqarish va portfelini diversifikatsiyalashni qamrab oladi. Shuning, zamonaviy muhandislik va innovatsiyalar banklarning moliyaviy resurslari bo'yicha. Tijorat banklarining shaxsiy resurslarini boshqarish — bu bankning ijobiy manbalarini (deklar, kreditlar, kapital va boshqa aktivlar) optimal tarzda taqsimlash va ulardan samarali foydalanishga yarashadir. Bu yarayon bankning shaxsiylikini ta'minlash, risqovarni minimal va yukori daromadlarni olishga xizmat qilish.

Zamonaviy o'zgarishlarda tijorat banklari zaruriy resurslarini yangilash va shu sohadagi muammolarnirganish energiya bankini, balki butun jismoniy tizimni ta'minlashga yordam beradi. Banklar taqvim resurslarini samarali boshqarish likvidliklarini ta'minlash, risqovarni boshqarish va o'z faoliyatini boshqarishga erishadi. Shu da'vo, tijorat bankdagi moliyaviy resurslarni boshqarish, rivojlanishi va ishlab chiqarish faoliyatidagi o'rni ma'lum. Bank faoliyatining

samaradorligi, birinchi navbatda, bankning moliyaviy manbalarini qanday tashkil qilishiga va qanday foydalanishga bog'liqligiga. Shuning uchun ularni o'rganishdagi resurs boshqarishdagi biznes bankning korxonasi va uzoq davom etishi uchun rivojlanish strategiyasining asosiydir.

Tijorat banklari shaxsiy resurslarini boshqarishning shaxsiy yorliqlari Tijorat banklari shaxsiy resurslarini boshqarish - bu bankning, kapitallar, kreditlar va boshqa moliyaviy manbalarni optimal taqsimlash va ulardan samarali foydalanishga yarashadir. Banklar, yordam, o'zining kredit dasturi va strategiyasini yo'naltiruvchi resurslardan tegishli foyda olish maqsadida ishlab chiqadilar. Moliyaviy resurslar boshqaruvining maqsadli banking tomonidan va moliyaviy xavfni minimal, shu bilan birga, yukori daromad olishni ta'minlashdir. Buning uchun banklar samarali likvidlik boshqaruvi, qarzlarni portfelini diversifikatsiyalash, aktivlar va pasivlarni muvozanat qilish va riskovarni belgilash kerak. Zamonaviy shartlarda belgilangan resurslarni boshqarishning asosiy komponentlari 1."Likvidlikni boshqarish" Likvidlik bankning o'z vazifalarini o'z vaqtida va to'liq bajarish vaqtini o'z ichiga oladi. Zamonaviy shartlarda likvidlikning yuqori darajasi bankning to'g'riligini ta'minlashga yordam beradi. Banklar o'z likvidligini ta'minlash uchun turli dasturiy vositalardan, ayniqsa, seyflar va qimmatli qog'ozlardan foydalaniladi. 2. "Kredit portfelini boshqarish".

1. Likvidlik, banking faoliyatida, bankning o'z imkoniyatlarini o'z vaqtida va to'liq boshqarish imkoniyatini beradi. Zamonaviy sharoitda likvidlikni qayta ishlash uchun zarur bo'lgan mablag'lar uchun zarur bo'lgan kapitallash, balki bankning har qanday xavfsizlik joyiga javob berishni ta'minlash uchun zarur vositalardir. Banklar likvidligini saqlash uchun o'z faollarini samarali boshqarishlari, mavjud resurslarni diversifikatsiya qilishlari va likvidlik qimmatli qog'ozlaridan foydalaniladi.

2. Kredit portfelini boshqarish. Bankning kredit portfeli, malakaviy manbalarini ishlashning asosiy vositalari. Zamonaviy shartlarda banklar kreditlar portfelini samarali boshqarish uchun turli usullardan foydalaniladi. Bu, birinchi navbatda, kreditlarning diversifikatsiyasini ta'minlash, qarzlarning qaytarilishini ta'minlash vasiyliklarni minimal xarajatlarga qaratilayotgan ishlarni o'z ichiga oladi. Banklar, harakat, turli biznes-omillar va qulay sharoitlarga qaratilgan.

Tijorat bank shaxsiy resurslarni boshqarish bankning umumiy muvaffaqiyatini ta'minlashda bevosita rol o'ynaydi. Agar bank samarali resurslarni boshqarish tizimiga ega bo'lsa, u o'z ta'minlashni yaxshilash, yuqori sifatli xizmat ko'rsatish va bozorning sifatidir. Zamonaviy texnologiya innovatsiyalar har bir sohada, ayniqsa moliya va bank tizimlarida muhim o'rin tutmoqda. Texnologik tizimlarning banklar va vositalarga yangi ishlab chiqilib, tuzatish samarali boshqaruv vabardoshliginida katta yordam yordam beradi. Bugungi kunda banklar yangi texnologiyalarni qo'llash orqali ishlab chiqarishga xizmat ko'rsatish sifatini oshirish, operatsyonni ishlab chiqarish va mahsulot ishlab chiqarish bozori o'rninilaydi. Ushbadagi zamonaviy texnologik innovatsiyalar maqola va hujjat bank faoliyatidagi ta'siri, fintech yordamida texnologiyaning yangi ko'rib chiqiladi.

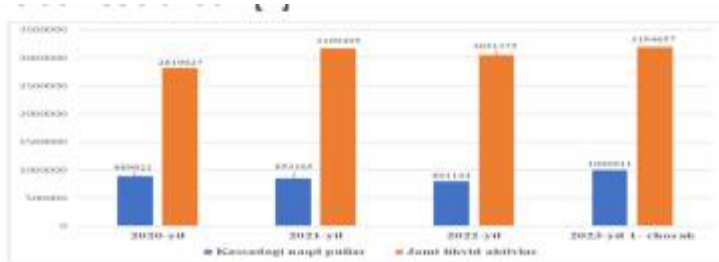
Bundan tashqari, yuqori malakali kadrlar yaratish uchun yangi mahsulotlar ishlab chiqarish, ishlab chiqarishga innovatsion xizmat ko'rsatishi va iqtisodiy o'sish uchun zarur bo'ladi.

E'tiborli jihati shundaki, AQSH bu Bazel qo'mitasining so'nggi Bazel-III standart ham joriy qilingan. Xususan, likvidlikni qoplash koeffitsienti va sof barqaror moliyalashtirish koeffitsienti prudensial standartlar sifatida joriy etildi. Rossiyada tijorat banklarining joriy likvidligiga nisbatan Markaziy bank tomonidan uchta iqtisodiy me'yor o'rnatilgan.

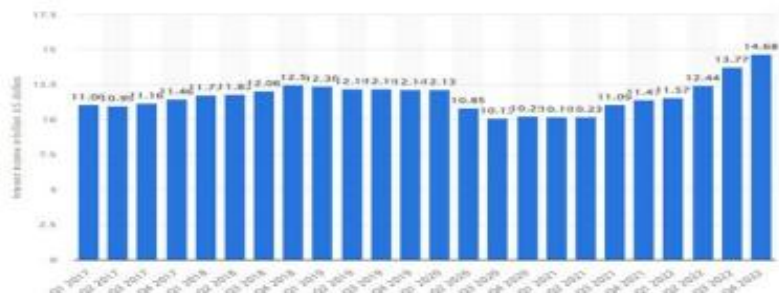
Lahzalik likvidlik koeffitsienti. Ushbu koeffitsent tijorat banklarining yuqori likvidli aktivlarini talab qilib olinadigan depozitlari summasiga bo'lish yo'li bilan aniqlanadi va uning eng past

me'yoriy darajasi 0,15 qilib belgilangan. Joriy likvidlik koeffitsenti. Mazkur koeffitsent tijorat banklarining likvidli aktivlarini taqsimlash yo'li bilan aniqlanadi va uning eng past me'yoriy darajasi 0,5 qilib belgilangan. Uzoq muddatli likvidlilik koeffitsenti. Ushbu koeffitsient bir yildan ortiq muddatga ega bo'lgan aktivlar summasini bir yildan ortiq muddatga ega bo'lgan majburiyatlar va kreditlar summasiga bo'lish yo'li bilan aniqlanadi va uning eng yuqori me'yoriy darajasi 1,2 qilib belgilangan. Bank of America ning yuqori likvidligga kassadagi naqd pullar asosiy likvid omil hisoblanadi, shunday ekan biz uning likvid aktivlari dinamikasi va darajasini baholaymiz.

Bank of America ning likvid aktivlari miqdori 2023 yilda 2019 yilga nisbatan 13,3% ga oshgan va uning kassadagi naqd pullardagi o'sishi 12,5 foizni tashkil qilib, u 2023 yil 1-chorak holatiga ko'ra kassadagi naqd pullar jami likvid aktivlarning 31.33 foizini tashkil etib 2021 yilga nisbatan 4.43 foizga oshgan bu esa ijobiy holat hisoblanadi.

Bilamizki, banklarning sof foizli daromadlari ularning o'z mablag'larini hajmini oshirishiga va ularning likvidlik darajasini oshirishiga ijobiy ta'sir ko'rsatuvchi hamda bank aktivlari likvidligi va daromadligi o'rtasidagi mutanisib rivojlanishini ta'minlaydigan muhim omil hisoblanadi. Buni xorij amaliyotida ko'radigan bo'lsak 2-rasmda Bank of Amiraning sof foiz daromadini grafigi keltirilgan va bularni taqqoslaydigan bo'lsak 2022 yil 4-choragi sof foizli daromadi ko'rsatkichi 2020 yil sof foiz daromadidan 4,55 foizga oshgan bu ijobiy holat hisoblanadi.

Bu rasmda ko'rib turganimizday 2020 yil Ipoteka bankini sof foiz daromadi 3 197,4 mlrd. so'm so'mni tashkil qilgan bo'lsa 2022 yilga kelib bu ko'rsatkich 53 foizga oshgan hamda 2023 yilga kelib esa 2022 yilga nisbatan 3,7 foizga kamayganini ko'rishimiz mumkin.

Xulosa

Tijorat banklarining shaxsiy resurslarini boshqarish, banklarning umumiy erkinligi va muvaffaqiyatiga to'g'ridan-to'g'ri ta'sir ko'rsatish. Banklar o'zlarining kadrlar siyosatini doimiy ravnaq toptirish, yuqori malakali yordamni jalb qilish, motivatsiya tizimlarini va yangilanishlarini davolash orqali o'z ishi bilan shug'ullanishni nazorat qilish mumkin. Shaxsiy resurslarni ta'minlash jarayonida texnologiyalar va innovatsiyalarni qo'llash, xavfsiz, samarali aloqani ta'minlash, banklarning raqobatini oshirish.

Foydalangan adabiyotlar:

1. Sultonov, A. U., & Nurulloev, Sh. M. (2021). *Bankovskiy sektor va moliyaviy barqarorlik* (2-basm).
2. Ibragimova, D. Sh. (2020). *Tijorat banklari faoliyati: nazariy va aspektlari*. Tosh
3. Qosimov, M. J. (2019). *Moliyaviy resurslar va ularni boshqarish tamoyillari*. Tosh
4. Oliyev, B. S., & Muhammadiyev, S. (2022). *Zamonaviy bank texnologiyalari va shaxsiy boshqaruv*. Toshke
5. Bessis, J. (2015). *Bank faoliyatida risklarni boshqarish*(4-nashr). Jo
6. Gumerov, AR (2018). *Bank va inson resurslari: tijorat banklarida xodimlarni boshqarishning ahamiyati*. Toshkent: Iqtisodiyot a
7. Xasanov, Sh. M. (2019). *Shaxsiy Resurslarni Boshqarish: Tashkilotlarda Samarali Ishlashning asosiy Asoslari*. Toshkent: Moder
8. Yukel, N. (2020). *Banklarda inson resurslarini boshqarish*. Int
9. Bessis, J. (2015). *Bank faoliyatida risklarni boshqarish*(4-e
10. Sharipov, AD (2022). *Xodimlarni boshqarishdagi innovatsiyalar: texnologiya va raqamlashtirishning roli*. T